

De normale spraak- en taalontwikkeling bij kinderen

Het verwerven van taal is een proces dat, net als de algehele ontwikkeling, bij het ene kind wat sneller verloopt dan bij het andere.

Het ene kind is bijvoorbeeld wat sneller met praten, terwijl het andere kind weer wat sneller is met lopen. Er is een natuurlijke spreiding van wat een normale taalontwikkeling te noemen is.

Soms is er echter sprake van een achterstand die niet meer binnen de variatie van de normale spraak-/ taalontwikkeling past.

Om te kunnen bepalen wanneer er sprake is van spraak-/ taalproblemen, is het belangrijk om te weten hoe de normale spraak-/ taalontwikkeling verloopt.

Veel logopedisten gebruiken de Gereviseerde Minimum Spreeknormen (G-MS) als screeningsinstrument. Onderstaand overzicht geeft echt de ondergrens aan van wat nog valt onder een “normale” taalontwikkeling.

1 - 1,5 jaar	Begrijpt opdrachtjes met twee woorden. Kan één of meer lichaamsdelen aanwijzen. Veel en gevarieerd brabbelen met af en toe een herkenbaar woord.
1,5 - 2 jaar	Het zelf kunnen zeggen van 5 tot 10 woordjes (papa, mama en nog enkele andere woorden). Deze uitingen zijn w.b. de vorm vaak onvolledig (bv “taat” (=paard) en “papu” (= paraplu).
2 - 2,6 jaar	Begrijpt zinnnetjes met 3 woorden. Tweewoorduitingen. Hierbij is de woordopbouw vaak nog onvolledig. Bv. “kinne boem” (= de vlinder zit op de bloem) of “fiezae buite”(= ik wil buiten fietsen).
2,6 - 3 jaar	Driewoorduitingen; woordopbouw nog onvolledig.
3 – 3,6 jaar	Drie- tot vijfwoorduitingen. De zinsopbouw is nog niet correct. Bv. “ik is recht bij de weg hardgelopen, ikke”(= ik ben langs het weiland gerend) of “Trailer is ook lampje, blauwe”(= de trailer heeft ook blauwe lampjes). Ongeveer 50% is verstaanbaar
3,6 - 4 jaar	Vertelt spontaan wel eens een verhaaltje. 50 - 75% is verstaanbaar.
4 – 5/6 jaar	Kan een verhaaltje navertellen aan de hand van plaatjes. Enkelvoudige zinnen; problemen met meervoudsvormen en vervoegingen. Bv. “Ik heb de stoel omgeslaagd” of “Dat vind ik niet beterder”. 75 – 90 % is verstaanbaar.
> 5/6 jaar	Goedgevormde, ook samengestelde zinnen. Goed verstaanbaar. De taalinhoud is vaak nog concreet. Bv. “Waarom is dit dichterbij en dat verder weg?” of “Als het vlak bij elkaar is, is dit en dat dan hetzelfde?”

Verschil taalachterstand en taalstoornis

Bij een *taalachterstand* verloopt de spraaktaalontwikkeling vertraagd, maar volgens het normale patroon.

Bij een *taalstoornis* is het taalverwervingspatroon verstoord. De spraak-/ taalverwerving verloopt dan anders dan normaal. Dat wil zeggen dat de taal van een kind kenmerken vertoont die normaal niet voorkomen in die fase van de taalontwikkeling.

Spraak- of articulatieproblemen

Spraakproblemen kunnen verschillende oorzaken hebben, zoals problemen met het gehoor, gebrek aan aanbod, motorische problemen en/of neurologische problemen. Niet altijd is er een oorzaak voor de spraakproblemen te vinden.

Er wordt onderscheid gemaakt tussen *fonetische en fonologische articulatiestoornis*. Bij een fonetisch probleem kan een kind een bepaalde klank niet of niet goed uitspreken, bv. slissen.

Bij sommige kinderen is niet de productie van de spraakklanken het probleem, maar wel het goed gebruiken van deze klanken bij het vormen van woorden. Dan spreek je van een *fonologisch* probleem. Bv. de /k/ wordt vervangen door een /t/.

Hoe worden spraak- en taalproblemen vastgesteld?

* Degene met de meeste deskundigheid op het gebied van spraak en taal is de logopedist. Een verwijzing van de huisarts is hiervoor niet nodig.

Kinderen onder de 4 jaar, dienen bij voorkeur direct via het Consultatiebureau naar een spraak-taalteam van een Audigolosch Centrum te worden verwezen.

* De Audiologische Centra en afdelingen voor stem-, spraak- en taalpathologie in academische ziekenhuizen zijn instellingen waar uitgebreider multidisciplinaire diagnostiek plaatsvindt wat betreft het vaststellen van een spraak- en/of taalstoornis. Multidisciplinair wil zeggen dat er verschillende deskundigen vanuit hun eigen vakgebied betrokken zijn bij het onderzoek. Om tot een zorgvuldig advies te komen is het belangrijk dat er vanuit verschillende kanten naar de spraak- en taalproblemen wordt gekeken.

Er worden daarom onderzoeken gedaan door de logopedist, audioloog en psycholoog/ orthopedagoog.

De logopedist doet onderzoek naar de spraak- en/of taalontwikkeling van het kind.

De audioloog onderzoekt het gehoor van het kind.

De psycholoog/ orthopedagoog kijkt naar het totaal functioneren van een kind, zowel met als zonder taal. Dit om te zien of de verhouding hiertussen overeenkomt of niet.

Daarnaast wordt er ook gekeken naar hoe een kind in verschillende situaties communiceert, zoals thuis, op school, enz.

Wat kunt u doen bij twijfels over de spraak-/ taalontwikkeling van uw kind?

Tip 1

Als u twijfelt over de spraak- en/of taalontwikkeling van uw kind, dan kunt u aan de huisarts een verwijzing vragen naar een logopedist. De logopedist kan testen afnemen om de spraak- en taalontwikkeling in kaart te brengen. Een logopedist kan u vervolgens ook adviseren of het volgen van logopedische therapie op dat moment gewenst is.

Tip 2

Mocht u ook twijfels hebben over het gehoor van uw kind, vraag dan aan de huisarts een verwijzing naar een audiologisch centrum. Daar kan het gehoor van uw kind onderzocht worden. Soms worden spraak- en/of taalproblemen namelijk veroorzaakt door een (tijdelijk) verminderd gehoor. Aangezien de taalontwikkeling maar een korte periode beslaat, is het belangrijk om bij twijfels niet te lang te wachten met onderzoeken. Mocht er wel sprake zijn van gehoorverlies, dan bent u er snel bij.

Tip 3

Als uw kind ondanks het volgen van een half jaar logopedie niet of nauwelijks vooruitgang in de spraak- en/of taalontwikkeling heeft gemaakt, dan kunt u aan de huisarts een verwijzing vragen naar het audiologisch centrum. Op het audiologisch centrum werkt een team van diverse deskundigen. Zij kunnen uitgebreid onderzoek doen naar de oorzaak van de spraak- en/of taalproblemen. Ook kunnen zij eventueel een advies geven over het te volgen onderwijs.

Tip 4

U kunt zelf de algehele taalontwikkeling van uw kind stimuleren door veel met uw kind te spelen en te praten, voor te lezen en gezelschapspelletjes waarbij gepraat wordt te spelen. Dit neemt niet weg dat wij u aanraden bij twijfels over de spraak- en/of taalontwikkeling ook contact op te nemen met een deskundige.

Tip 5

Corrigeer uw kind niet als het iets fout zegt, maar geef zelf het goede voorbeeld. I.p.v. te zeggen hoe het niet moet, kunt u ook de zin van het kind in de juiste vorm terug geven. Bv. "ik ben gegleed" – ja, je bent snel naar beneden gegleden.

Nuttige adressen:

Audiologische Centra

Audiologische Centra vindt u door heel Nederland. Voor een vestiging bij u in de buurt kunt u kijken op www.fenac.nl.

Academische ziekenhuizen, afdeling stem-, spraak en taalpathologie

Academische ziekenhuizen bevinden zich in een aantal grote steden van Nederland; waaronder Amsterdam, Groningen, Leiden, Maastricht, Nijmegen, Rotterdam en Utrecht.

ESM-/ SH-scholen

Een overzicht van de scholen vindt u op <http://speciaalonderwijs.kennisnet.nl/cluster2>

Logopedisten

Op de website www.logopedie.nl kunt u een praktijk bij u in de buurt vinden. Ook staan de adressen vaak vermeld in het telefoonboek of de gemeentegids.

Oudervereniging

FOSS staat voor Nederlandse federatie van ouders van slechthorende kinderen en van kinderen met spraak-taalmoeilijkheden. Op de site www.foss-info.nl vindt u meer informatie over deze vereniging.

Taalontwikkeling

Meer informatie over taalontwikkeling is te vinden op: www.kindentaal.nl

Verdere informatie en adressen zijn ook op te vragen bij Oorakel:
www.oorakel.nl, info@oorakel.nl of 070-3848308.

Oorakel, okt. 2012